

Gérard Dumestre FINALCO (Paris, France).

Nowanburukalo san 1999

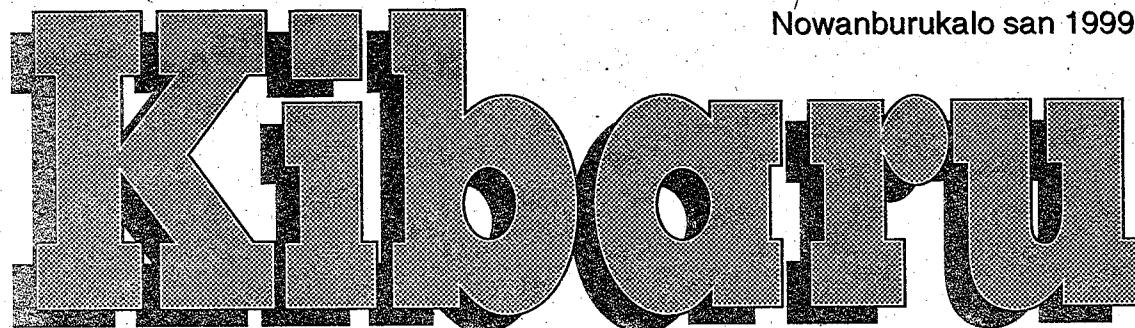
BAKURUBASANNI

(nimoro 12 songo)

Mali kono = Dorome 300

Afirki kono = Dorome 600

Jamana were = Dorome 1000

Kunnafonisèben bota kalo o kalo. BP: 24 Téléfoni : 21-21-04. Bozola Bamako-Mali. San 27nan boko 334nan A songo : dorome 15

Denmisènw josariyaw lakanani

San 1999, nowanburukalo tile 11, Mali minisiri min ka baara nesinnen don muso ni den ni denbaya yiriwali ma, Madamu JARA Afusat CERO ye kunnafonidilaw dalajé Awa Keyita togola santiri la, k'a nini u fe u k'u jeniyoro fin denmisènw josariyaw jensenni na Mali seleke naani bëe la. Minisiri Afusat ye nin hakilina soro a ka taama senfe Zenewu, a ye min ke san 1999, setanburukalo laban na. A tun be jekuluba do ne Mali togo la Suwisi jamana kan, min taara do fo denmisènw josariyaw kan an ka jamana kono.

Dije jamana hörönyalenw ka tonba bolofara min ka baara nesinnen don denmisènw ladamunin'u ladonni ma, n'o be wele ko «UNICEF», o ni kenyereye ciyakeda caman ni mögo faamuyalenba dòw hadamaden sariyakow la, olu ye benkansèben do laben san 1989 denmisènw lakanani sira kan dije kono. A jirala ko dije jamanaw bëe lajelen jenna ni benkansèben in kono kono ye, k'u bolono bil'a la n'a bora jamana fila la. Benkansèben in be waleya hadamadenya taabolow bëe kan. A be politiki ni soro ni hadamadenya ni sekni ni dònko ni fasodenya sariyaw bëe lakodon denmisènw ye.

A b'a nini goferenamanw bëe fe, hali

nafolo te minnubolo, u ka denmisènw ka sariyaw lakodon uye anik'ulakana. Fen tila-tilata te bënkasèben in ye, a kono kono bëe dorogolen don nögona. Do te se ka waleya ka do to. Benkansèben in b'a jira ko denmisènw mana bange u ka hörönya n'u ka hadamadenya sariyaw bëe ka kan ka lakodon u ye.

Minisiri Madamu JARA AFUSATU CERO

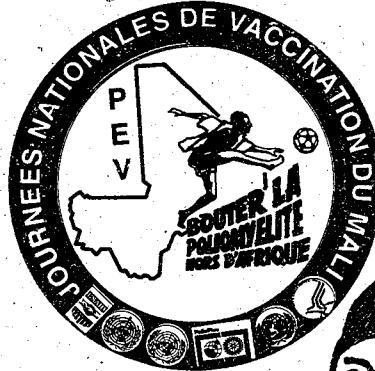
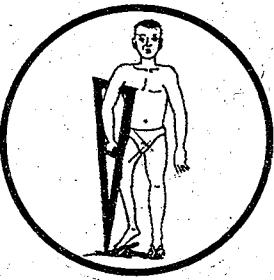
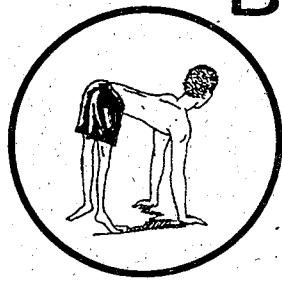
O la, dije tonkun naani na, diinew ni sekoni dònkonilaada köröwëre minnu be jamanaw bëe kono, olu taamabagaw be k'u sekodamajira ke dugukolo denmisèn miliyari 2 ka sariyaw lafasali la. U be ka ko bëe ke mélékeninw ka dijelatige nögoyalin'u nikenyenai ladamuni kalansariyaw

tiimeli konuman na u ye; denmisènw lamoni denbaya basigilen kono; u diyanyetulonw keli úfe, sekoni dònko walew lakodonni u ye; u lakanani n'u boli diyagoya baaraw ni nangata walew la; u yere keli k'u fela jira mögököröbab la, k'u hajuw fo u balimaw ka kan k'u janto minnu na, sanko denbaya kunko gelenw na.

A jirala ko jamana caman be dije kono kiribulon walima hadamadenya ta kerenkerennen te denmisènw ka sariyaw lafasali kama minnu kono. Denmisènw dun ka sinijesigi sinsinbere y'u ladokonuman n'u ni kenyenya n'u walwalanni konuman ye. Mögo faamuyalenw y'a jira ko denmisènw lamoyoro n'u lamocogo jöyoro ka bon u ka netaa ni yiriwali la. Fangasow ni goferenamanw be denmisènw minne cogo min na, o de be d'u hakili kan kosebe numan ni juguman taasira la.

An be don min na, i kobi, wote sariya te funankeninw bolo, u man kan k'u sendon politikikow la, se bëre t'u ye sörçdaw la, w'a ka c'a la kuma te d'u ma, u ka kuma te lamen fana. Se te denmisènw ye fana k'u yere be diyagoya baaraw ni nijuguya walew la. Mögo faamuyalenw ka foli la halisa yoro caman na denmisènw y'u somogow bolokoncénw ye. ↗ ne 3

BOLOCI DONBA SABANAN "POLIYO" BOLOCI

"BOLOCI" KUNFILANAN SAN 1999 DESANBURUKALO TILE 4 NI 5

Nº 2

KIBARU boko 334nan Nowanburukalo 1999

Senfagabana boloci donbaw kunfilanan Mali seleke naani bëe la san 1999 desanburukalo tile 4 ni 5.

Denmisén minnu bolocira donbaw kinfölo la, san 1999, nowanburukalo la, a wajibiyalen don olu bëe bolo ka ci tuguni kunfilanan na desanburukalo la, walasa u ka kisi kojuman senfagabana ma.

«Poliyo» bëe hadamaden ke mögötö ye a ka dijelatige bëe kono, nka boloci dafalen de b'an kisia kasaara ma. O tuma, a' ye taa n'aw denw bëe ye, minnu si bëe san o ni 5 ce senfagabana boloci donbaw kunfilanan kene kan san 1999, desanburukalo la. A'y'a' jija ka mögötöw ladonniya.

In'a f'a kera cogo min na kinfölo la, a k'an bolo di nögön ma tuguni, ka je i ko kono kulu boloci kunfilanan in na.

Senfagabaga donbaw boloci kunfilanan

«Poliyo» donbaw boloci kunfilanan bëna ke Malitunkun naani bëe la san 1999, desanburukalo tile 4 ni 5.

Denmisén minnu si bëe san 0 ni 5 ce, sanko minnu bolocira donbaw kinfölo la, olu de ka kan ka ye boloci donbaw kunfilanan kene kan.

N'an b'a fe k'u ka kenyaya ke negebere ye, fank'u boloci san 1999, desanburukalo tile 4 ni 5, n'o bëe ben sibirni ni kari ma.

«Poliyo» boloci y'an bëe lajelen kunko ye.

O tuma an ka fara «CMDT» ni «INPS» ni «CCIM» ni «OMS» ni «UNICEF» ni «PNUD» ni «USAID» ni «OROTARI» ni «CDC» ni kenyereye jekulu werew kan minnu y'u bolo sama kenyaya ni mogokorobaw ladonni ni bolodinögönma minisiriso ni boloci donbaw labenni jekulu nofë, nin wale naframaba la.

(Ne folo to)

U b'olu de ka mara la.

U man kan ka fosi ke bangébagaw ninëma, barisa u jatelen don kodonbaliw ye.

Benkansében ka jinita kologirin dòw ye denmisénw ka yiriwa n'uka jetaa ye dijelatige walew bëe la. A b'a jini goferenamanw ni fangasow ni kiirisow ni denbayaw bëe fe, u k'u hakili to denmisénw ka nafa n'u joyoro la feëre bolodataw bëe la. U k'u jija. «kun kana di kuntigi kó». O la u k'a laje ka mélékeninw sendon u yerew kunkow bëe jenaboli la. U ka kuma d'u ma, walasa u k'u felaw fo. Ukana denmisénw kumakanw ke fén lankolonw ye.

A jirala ko jamana minnu jenna ni benkansében kono kow ye, k'olu bëe wajibiyalen don ka denmisénw ka sariyaw lafasa. Dijé jamana höröyalenw ka tömba «ONU» ye jekulu kerenkerennen do sigi denmisénw ka sariyaw kolo sili kama. Mögö minnu b'o jekulu la, olu faamuyalen don kosebe denmisénw josariyakow la.

Jamana bëe ka kan waati ni waatika döönin fo denmisénw ka sariyaw labatoli kan u bara ni jekulu werew ka deme ye, minnu ka baara jësinnen don denmisénw ma. «UNICEF» ni kenyereye ciyakédaw joyoro ka bon o wale la, bawo olu ka kan k'u felaw jira.

A kolo sira ko Zenewu benkansében bëka jenseñ dijé kono döönin-döönin. Jamana dòw ye sariyaw laben ka ban denmisénw lakanani na.

Dòw fana ye yelema don u ka sariyasunba la, walasa funankeninw K'u niyoro sorø a kono. Goferenaman dòw ye ciyakeda kerenkerennenw

 ne 4

Sariya

(Né 3nan tɔ)

Iaben ka nesin denmisénw kunkow
nénaboli ma.

Yoro caman na, mögöw y'u
hakilijagabonpogotigiwka ladamuni
n'u ka kalankow kan ani u be digi ka
don sungurunbaya wale minnu dafé.

Mélékeniw ka dámakéne n'u ka
kiiriko, u ka baarako ani denmisén
mögotow ka sariyaw lakodónni, nin
bëe bëe ka da mögöw hakili kan sisan
jamana caman kono.

Kenyereye ciyakédaw ye kalan sigi
sen kan walasa ka lakolikaramögöw
ni polisiw ni kiiritigelaw ni kénéya
tigilamögöw ni hadamadenya wale
baarakelaw lafaamuya
Bénkansében sariyaw la. Dijé
selekenaanina, kuma dira denmisén
caman ma kunnafonisében ni arajo
ni telewison na u k'u felaw n'u
hakilinaw jira.

Nka o n'a taa bëe, kebali ka ca ni
kelen ye Bénkansében in kono kow
tiimeli la ka nesin denmisén miliyon
yirika ma, minnu ma don lakoli la ani
kélé ni jahadi wërew bëe ka bñe jigin
minnu kan k'u fara ka bo u
bangebagaw la. O té dôwëre ye,
denmisén miliyon caman minnu t'u
ka sariyaw dòn, bawo sariya t'ubolo.

Zenewu Bénkansében y'a jira ko :
denmisén bëe ka kan :

- walawalanni ni jetaa la;
- dinelatige nogoyali;
- kénéya ni furakeli kónuman na;
- denmisén min ye mögöto ye,
nanbara walima fiyento, o ka kan ni
furakeli ni ladon min ye k'a danbe
segin a ma, walasa a ka don tow la,
k'a yere bo kofemögöya la,
Bénkansében b'o wajibya.
- lakanani hadamadenya sira kan
ani denmarayorow lasoroli la.

Bénkansében y'a jira ko denbaya

kono, denmisén bëe ka kan :

- ka balo ani ka lamo a bangebagaw
bolo. N'ifa n'i ba faralen don, a ni min
te nogon kan, nogonsirataama man
kan ka kötigé a n'o tigi ce;
- K'a sekobëe ke bangebagaw labenni
na;

- ka lakanani sira wëre jini n'a t'a
bangebagaw ka so;

- ka lakanan cogoya bëe la a
lamobagaw fe;

- ka kisi bilakojuguya ni njuguya ma,
a somögöw n'a lamobagaw bë se ka
minnu k'a la;

Bénkansében b'a wajibya
goferenamanw kan, u ka
densomögöw yamaruya sariya sira
la ka :

- laadilikanw d'u den ma;

- ka dème soro u den ladonni na;

- ka den lamoni to bangebagaw bolo;

- ka baloko ni finiko ni sisoko dème
soro u den ye ;

Bénkansében ko tuguni ko den bëe
ka kan :

- ni kalan ye fulalaki ;

- ni baarakalan ni dugumakalan ni
cémancekalan;

- ni kalan min bë se k'a ka mögöya
sabati, k'a hakili dayelé, k'a ka jetaa
sira jeya ;

- nikalanye, min b'a dege a somögöw
bonyali la, k'a yere dòn, k'a danbe
dòn, k'a bokolo n'a ka kan dòn, k'a ka
sigida ni jamana dòn,

- ni kalan ye, min b'a laben k'a ka
dinelatige lateme sigida la ben ni
hère ni nogonfaamu ni lafiya ni
damakéne kono;

- denmisén ka kan n'a diyanye tulon
yea'asedonnijamana sekoni dònko
walew la;

- a ka kan k'a yere sagona diine
taama ani k'a wolokan fo.

Taalen nefe Bénkansében ka jinita

wërew b'a d'an hakili kan ko
denmisén kelen-kelen bëe ka kan ni
lakanani kerenkerennen ye :

- kélé waatiw la walima ni den n'a
bangebagaw faralen don walima
n'a t'a somögöw bara;

- ni sariya ye den nómíne kojugu do
la;

- ni denmisén digira ka don baara
kologirin do dafé walima n'a bë
dörögü damatème ta walima n'a bë
sungurunbaya la walini mögöbinn'a
kan ka jeneya k'a fe diyagoya la
walima n'a feerela walima k'a soje
mogo do fe; a ka kan ka lakan
siyawoloma ni jenawoloma suguya
bëe la.

Zenewu Bénkansében y'a jira tuguni
ko denmisén kelen-kelen bëe ka
kan :

- ni tögö ni jamu ni siya ye;

- k'a lakan walasa olu kana bosi a
la;

- ni fela ni hakilina jirali ye kow bëe
la;

- ni diine ni hakilijagabon sira wëre tali
ye;

- ka don u diyanye ton na ani k'u
sagona tonsigi boloda hère kono;

- ka kunnafoniw soro ka bo fan bëe;

- ka kisi nagantakow ni njuguyakow
ni hadamaden danbetijeko wërew
ma;

- ka kisi mineni ma min te sariya la.
Hakililajigin na, k'a ta san 1999
setanburukalo tile 25 la ka t'a bila
okutoburukalo tile folola, Maliminisiri
min ka baara nesinnen don muso ni
den ni denbaya ka jetaa ni yiriwali
ma, o bilala jekulu do ne ka taa
lajeba do la Zenewu dugu kono, n'o
be Suwisi jamana kan. Madamu

JARA Afusat CERO n'a
nokanmögöw taara Mali ka sëben
kerenkerennen do kono kow fessefese

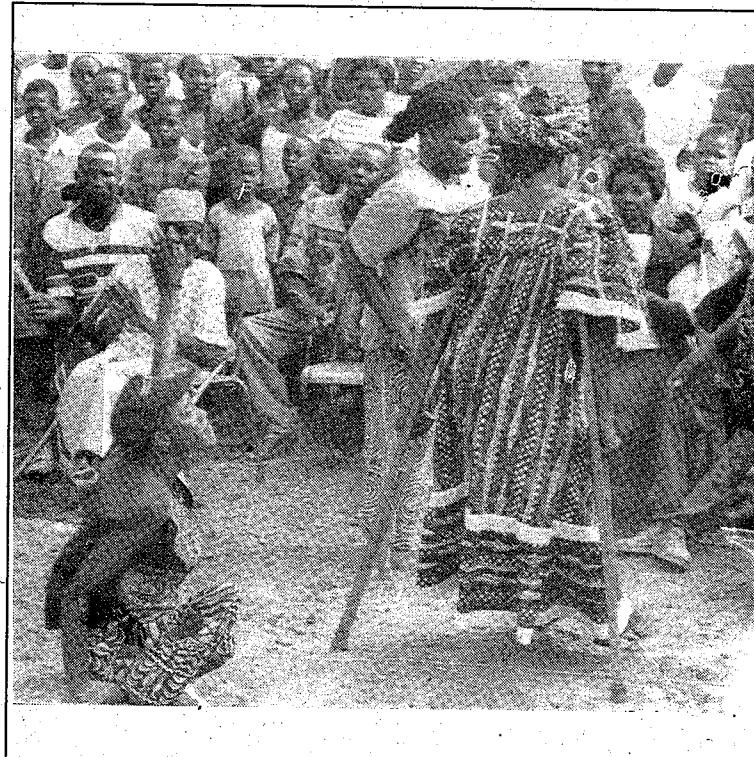
denmisénw ka sariyaw lafasali kan jamana kono.

Muso ni den ni denbaya yiriwali minisiri kelen ko k'a nen don melekeninw lakana sariyaw dakunw ni njogon ce Mali kono, dijne jamana horonyalenw ka tonba «ONU» jekulu min sigira Zenewu «Benkansében» kono kow waleyali kolosili kama dijne jamanaw bee kono, o y'a jira ko Mali yenoba bosira camanna denmisénw josariya lakodoni na. Min ye keneyakow ni ladamuni ni kalankow ni kiirkow ni danma lakananikow ni denmisénw sendonniye jamana n'u yerew kunko caman nénaboli la, ko caman ker'o sira kan.

Nka Benkansében kolosili jekulu y'a nini Mali goferenaman fe a ka feere suguya bee siri baara tiimelenw sinsinni na ka t'a fe.

U sago do fana ye yelema donni ye an ka jamana denbaya sariyako la. Mali denmisénw togola kumabulon min sigira sen kan u yere kunkow nénaboli kama, Benkansében kolosili jekulu y'o wale tanu. A y'a nini jamana k'a cesiri denmisénw ka diyagoya baaraw dabilali la ani kiiri ka boli cogoya numan na funankeninw kan, minnu ye kojugu ke. San tan baara minnu bolodara kalanko ni keneyako ni kiiriko neni na ka t'a fe, u'y'a kanuan ka jamana ka teme n'o ye.

Jekulu kerenkerennen in ye gelyayoro minnu ye Mali kono denmisénw ka sariyako bilali la bolo numan kan, o do ye baaraw kenebaliya ye njogon ma, k'u bo u sira fe jamana seleke naani bee la. U ye gelya were minnu far'o kan, o ye musomanninw ka siginegékoro ye ani denmisénw ka garibuya ni diyagoya furu.

Santiri Awa KEYITA laje kene kan Madamu JARA Afusatu CERO y'a ka nisongoya jira wale cejugu dokan, min kelen don ka malidenw bee dusutijne. A y'a jira ko Alanesiranyebali dòw be k'an denw negen ka taa n'u ye Kodiwari jamana kan, k'u feere forobatigiw ma jonya baara la i ko nbuuru feeretaw.

Minsiri y'a jira ko denmisénw ka sariyaw kolosijekulu y'a nini a fe a ka pereperelatige du ma o baganya wale kan. Jekulu kerenkerennen do sigira Sikaso mara kono mogofaga wale in segesegeli kama.

A jirala ko Mali funankenin minnu be jonya baara la Kodiwari kono, k'o hake be se mogo 15.000 ma. Sikaso jekulu ka kan k'i tege do kise kan teliya la, walasa feere nénamaw ka siri u lasoroli n'u laseginni na faso kono.

Mali bina deme o baara la dijne jamana horonyalenw ka tonba bolofara «UNICEF» fe, minkawalew nesinnen don dijne denmisénw

lafasali ma. Madama JARA Afusatu CERO ko Mali ni Kodiwari goferenamanw b'u yere la denmisén degunnen ninnu seginniko la u faso la. A jirala ko n'u sera Sikaso, u kelen-kelen be kalifa u fa ma walima u lamobaga nikangari gelénw ye.

Minisiri ko taalen nefe waati kuntaalajan feerew bina boloda mogow

ladonniyalu n'u lafaamuyali la an denw feeeliko kan Kodiwari, bawo a ko meennna sen na. F'an ka hakili sorok'a don k'useginnit'a kobannen ye; barisa denmisén kuraw be negen tugun ka taa n'olu ye.

A ka gelén korolenw ka segin, barisa «misiden te jara don wara ye, nk'a bakorob'a don». Nangata minnudara olu kan Kodiwari jiriforotigiw fe; o ye ko bee nege bo u la. Nsakaroba tun be tobi ka d'u ma, u be min dun tile 3 kono; u tun b'u ci fo ka dijne nege bo u la; u tun be dòw siri jiriw la, ka dòw lakongo, ka dòw laminogo; u tun be dòw kantige i ko shé.

Nijuguya wale fosi te dijne na min mada denmisénw kan. Mali minisiri min ka baara nesinnen don muso ni den ni denbaya ka netaa ni yiriwali ma; Madamu JARA Afusatu CERO ye kunnafonidilaw ladonniya ko san 1991 ni 1999 ce denmisén 155 de dira Sikaso fangaso ma Kodiwari ta fe.

Basiriki TURE

Balikukalan ma jate Bamako kono.

Ne be kuma balikukalan kan sabu n'i ye kunkolo fankelen di ka fankelento, i yere b'a dōn ko kunkolo ma di kojuman.

N'i y'a jateminé, o togoda ka dōgo Mali kono, balikukalan te yoro min na. Nka Bamako kono yan bi balikukalan jatelen te. N'i ye mogow sigi keme o keme, i b'a soro mogó min be balikukalan jate o te teme mogó fila kan. Oye baara ye min ka gelen.

Hali kalansow kono, balikukalan ka kan ka don u bee kono; a b'a to bamanankan be se ka don an ka denmisénw kun fe. Juma o juma, balikukalan sèbenw be na ka bo yoro caman na, togodaw la; nka i t'a men don si la ko bamakoka do ye sabati ci kibaru ma. Sikaso be ten; Segu be ten. Ne b'a nini nemogow fe, u ka balikukalan don ba la dugubaw kono.

Balikukalan damine ni sisan ce, a ka ca ni sanji bisaba ye; nka a ma sabati Bamakoyan. Bamako ye faaba ye; nifén min ma sabati Bamako, o baara be geleya. Sabu fen o fen mana geleya togodaw la, o be nénabó Bamako. O tuma, ne b'a nini nemogow fe, u ka deme don balikukalan ma, walasa a be se ka barika soro cogo min na.

Yaya Mariko
Kalabankoro-Bamako.

Koori songo kera dōrōme 30 ye

Nin ye kuma ye senekelaw ka here te min na. Ko wari min tununna CMDT la, ko fo de ka sara. Yala senekelaw de y'o n'a sara be tige olu ka koori wariw la. Funu ka bo faama ma, ka o songo faantan ma. Ee ! O ye baara ye de.

Yala senekelaw be taa ne nin kan wa ? Yala juru min donnem don senekelaw la dō be bo olu fana la wa ? Ne be CMDT nemogow nininka o la.

N b'a nini kibaru kalanbagaw fe u ka hakilijagabo ke n ka bataki in na.

Maman KEYITA
Sitan tumu Kita

Musow fana k'u nesin balikukalan ma

Ne ye kolosili dō ke, fen min ye bataki citaw ye, olu bee ye cew taw ye; i te muso kelen togo men a la. N'i y'a laje cew kalannen ka ca balikukalan na ka teme musow kan. N b'a nini n balimamusow fe, u fana k'u sendon balikukalan na, walasa an ka netaa be se ka sabati cogo min na; sabu n'i y'a laje musow joyoro ka bon du netaa la. Muso ni kalan ka kan ka d'a joyoro kan. Musow fana k'a laje ka kuluw yelen balikukalan nōfe walasa an fana be se ka bo kalanbaliya dibi la.

Ce be se ka min ke, muso be se k'o ke. Balikukalan ye mogó caman b'o dibi la, kerenkerennenya la minnu ma garijke soro ka don lakoli la. Olu caman b'u bolo dayoro dōn balikukalan na.

Nana Jabate
Negela

«Musoci» ton

N nisondiyalen be anw ka kibaruya ci kibaru ma. Ninan sanji nana kosebe. Unacogo tun ka ni; fiñeba tun te k'u koro. Anw musow be baara min ke samiyé fe, o ye ka je ka cike sara la. Ci in togo ye musoci. Niwari min soro obetaa kunkow dafe.

Ni samiyé banna, jaman be na kofe; anw musow ka jaman be ke, a be fo ma ko musojaman. Jaman be ban doron samiyé be don.

Folo, anw musow joyoro tun ka dōgo balikukalankola; nka sisan an faamuya kosebe.

Konba Jara Musokuntigi
Samanko - Negela - Kati

Kuma kōrōma

Nin kera donsoke do ye, a taara kono soro finisun kan, kungo kono. A ko kono ma, kono keme, aw y'a da tugu.

Kono ko donsoke ma, olu te keme bo, nka n'i ye u nogon kelen ni tila fara u kan, u be keme bo. Kono joli be jiri kan ?

Kibaru kalanbagaw ka njaabi kibaru kono

Siramadi Tarawele
Balikukalankaramogo Makanakoto-Kita.

«J. A. C.» ka kalan

Setanburukalo tile 15, san 1999, «J.A.C.» ye kalan do sigi sen kan. «J.A.C.» ye jskulu ye min ka baara nesinnen don sigida yiriwali ma, ani kalankow, ni ji marali togodalamogow fe, n'o ye digibaarali ye, ka fara senekeminew soro nōgoyali kan.

«J.A.C.» ni diinejekulu min be baara la Kolokani mara kono, o ye tubabumori dōw ye, minnu be wele ko katolikiw. Sigida be taa ne sira osira fe, u ka baara nesinne don o ma.

Mogo 28 tun be kalan na ninan san 1999, setanburukalo tile 15. U ye kalan do ke Kolokani min nesinnen don tubabukalan ma, walasa mogó minnu ma nansarakalan ke, olu be se ka faamuya soro nansarakalan na.

San o san u be kalan in ke w'a musakaw ka dōgo kosebe. Bawo fen b'i bolo o, fen ti bolo o, i seko be fo i nena, ib'o sara ka soro ka kalan damine, o ka dōgo fana. U jolen don ni kalanden kelen-kelen bee ka dumuni ye, ani u siyoro, fo ka taa kalan ban. Tōoro te mogosi soro.

Kalan in ma nesin diine baaralaw doron ma. Bee lajelen dama ka kan a la. Cew b'a ke cogo min na musow fana b'a ke o cogo la. Mogo si ma fisá ni mogó si y'a la. O temené kofe, n'i mago be kalan in na, ib'e se Denisi Tarawele ma, Ngeneya ani Dawidi Jara Janobugu.

Gonba Tarawele
Doribuguni Kolokani

Diyo Bamabugukaw ka jemeninko

Jemenin min sigilen be yan, a ye juru donni damine senekelaw la, min be tali ke senekeminenkow la.

I n'a fo: misidabaw, senekemisiw, wotoro, nogó, ani posoniwn' u nogonnaw. U ma dan nin fen kofolenw ma; u be nakobaaralaw fana deme. U ma nin baganmaralaw ko, minnu be bagan fasalenw san, k'u latulo, k'u feere. Dugu o dugu sigilen be ka nesin Diyo ma, nin deme be nesin o duguw bee ma. N be jemenin baarakela bee fo.

Bakari Bilen
JARABalikukalankaramogo
Diyo-Bamabugu-Kati.

«An ka bən» tən ye Npiyənina yiriwalisira də ye.

«An-ka-bən» ye tən ye, min sigira sen kan, san 1995 fewuruyekalo tile 9 Npiyənina dugu kono; n'o be Bila kafo fe Segu mara la.

Npiyənina dugudenw ka kelenya ni sinjiya ni nəgəndəmə tən

Mami JARA

in karamogow ye cə kelen ni muso kelen ye, sigida kelen don k'a jo ni minnu sara ye. Bila lasorlì ka gelen Npiyənina kaw bolo bawo sira tə yen. Samiyə fe, u be jore u ka banabaatow laseli la. O dəw yere be fatu sann'ka se n'u ye Bila dəgətərəsoba ta. Ola, uyefərə dənəjaniya sira Npiyənina ni Bila cə sira dilanni na. Npiyənina kaw ye enzeniyəri do sara a ka sira in pənko jatemine ke, sanni u k'a labaariali nafolə soro. Fen min y'u ka tən haminankoba wəre ye, o ye dəgətərəsə ni muşojiginsə də joli ye, walasa ka cəw n'u musow n'u denw ni lahine dəonin.

«An-ka-bən» tən ye Npiyənina kala nəgən na, k'u ka kelenya sabati. A ye bən sinsin dugumogow ni nəgən cə. Sisan «An-ka-bən» bolo mənəbələndən yiriwali deməkəjekulu təw nəfə ka bənəgəla ni netaa wale caman sigi sen kan həre ni lafiya kono.

Mami JARA
Npiyənina Bila

Komikomikaw ka ninan samiyəko

Min ye ninan samiyəko ye, a kera gəleya dan bəe ye. Bawo samiyə damiyə kera jikogeleya la fo ka danniw sumaya. O kofe sanji fana nana tugu o la. A to kera don o don sanji be na.

Dugumaforo caman ma se ka cike k'a sababu ke sanjiko ye. Məgo be se k'a fo ko solon samiyə be ninan ta ne kosebə aw bara, bawo forow bəe ma se ka sene ka je.

Solo Jara
Cikela Komikomi Negela

Hakilijabo

N° 1 Nin ye nəgəku furabulu də ye minfonina kələn də cəmance la. Don o don furabulu in fiye be bənsi ni kərəlen ye siyə filə.

Tile 30 don, furabulu in be kələn kənəna fa coyi.

Nininkali : Tile joli kənə furabulu in be kələn in tilance soro?

N° 2 Nin kəra cə də ye min ye den kelen dərən soro. Don də wulafə a ni den in ye kasaara soro, face ni tor'a la, nka den in joginna kosebə. An ye den lase dəgətərəsə la. Dəgətərəsə folo min y'an ye o kulera dewu ko ale fana den kelen de ye nin ye. A ko : k'a di ale ma, a b'a fura ke ka ne.

Nininkali : Cogo jumen de la dəgətərəsə fana den kəra a ye?

N° 3 : Nazaraw ye mansin də dilan min be hadamadenw layələn sangaso janw sanfe, ka tila k'u lajigin fo dugujukorə so dəw la. Ni sohake min ka d'i ye, a be i bila o so da la.

Nininkali : Arabuw be o mansin in wele cogo di?

Jaabiw:

1°) Tile 29 don furabulu be kələn tilance soro.

2°) Dəgətərəsə ye den bamuso de ye; min fatura o y'a face de ye.

3°) Walasa ka mansin in wele arabuw be buton dədigi, n'o kera mansin bətaa walima a be na.

* * *

Sotigi məgo filə bəe n'a ka so; lədiyalifən də nəresun koro. K'u ka sow boli nənanjanan ka nəresun səgərə. So min folo mana se o te lədiyalifən in soro. Ni so min labanna o de b'a soro.

Mun be ke walasa soboli in ka ke dakabana boli yere-yere ye?

Jaabi:

Walasa soboli in ka ke dakabana boli ye, an be sow falen. Məgo si te a yere ka so boli. O la, bəe b'a ninisian ka foloya soro, o mana ke i togola so be ke laban ye.

Bamanankan ka di:

- Wələ koro cəkala koro karikan be koro bakorə kərəkə kəkə ka kərə foro koro kərənyanfan fe.

- Kalo kura, kari folo, kungo folo, fəbagə folo, fənəto, koro məgo kənənna kokura.

- Mangorokura kərəkələn jirikorə kari kan.

Burama Sidibe Sirakorola->CAR»

Yelema dəonin donna nəgəko la ninan

Min y'an ni «OHVN» ni nəgən cə ye, yelema dəonin donna u ka baara taacogo la; an ka sumansiwni nəgəw kənna joona ka na ninan ni san temennew ta ye. An ye gəleya dəonin soro nəgəko la sabu san təw la, kərə taari kelen nəgətun be bən bəre 4 ma; nəgəfin bəre 3, nəgəje bəre 1. Nka ninan u y'a ke bəre saba ye; nəgəfin bəre fila, nəgəje bəre kelen. O gəleya ye sənəkəlaw soro.

Nka halibian b'a pini «OHVN» nəməgəw fe u'k'u jiia baara təw fe, n'olu ye kərə celi n'a warisaralı ye joona. N'o kera dusubən sənəkəlaw la, sabu məgo be baara ke a nafa kəson.

Siyaka Taraweles
Animatəri Diyo Kati

Kalanko be ka nəsoro

Nəgəbabugu.

An ka musow ye kalo 6 kalan min ke, o kərə sababu ye ka faamuya don dugu kono. N'i ye muso kulu kəmə o kəmə jo, i b'a soro bisegin nəgən b'u la minnu b'u bolo dayərə dən bi.

Musow ka kalan kərə sababu ye cə dow fana ka dəfaamü. Balikukanlan nəfa tə se ka fo ka ban. An ka muso caman be se k'u ka jagofən jate k'a je n'a ma ke ni məgo ka dəmə ye. Ala ni balikukanlan sababu. N be foli ke ka lase balikukanlan karamogow bəe ma u ka cəsiri la.

Baru Taraweles
Nəgəbabugu - Nəgəla.

Ka bə Diyo - Bamabugu

An tun taara Buguni tile 15. Kalan na. kalan in tun ye karamogokalan de ye. A kərəbonyanikarama kono. Kalan suguya caman tun be k'an fe i n'a fo jatekalan, kənəya, taariki a n'olu nəgənna caman. Anw ni karamogə faamuyalenw tun b'a la nəgən fe n'olu ka baaraw nəsinne bə kalansen ninnu ma. Kalan in tun b'a la ka ke «AKODEPU» ka kadara kono. N ka foli be ka nəsin «CED» karamogə bəe ma u ka cəsiri la.

Siyaka Taraweles «CED»
karamogə Diyo Bamabugu Kati

Yelema donna Burukina duguyiriwatonw na

Kabini duguyiriwatonko daminená Burukina jamana kono, fo ka se nin san damadaw ma, balan, wali fognogonko ma don tonw nemogow sigili la, dugu kelen si kono. A be se ka fo ko tonw nemogoya tun be latemen duguw mogokorobaw doron de ma, a ceman far'a musoman kan, ka denmisennamogowta, k'olu bila usenkoro. A wotew tun te meen sen na, k'o sababu ke mogow bencogo y'a tigilamogow sigili kan. Mogó tun be soro yoro la sugandili k'ecogo ma ben min ma. Hali n'o be fo, o tigi b'o fo yoro minnu na, a b'olu don. O senyeralawale ye yemajigin de ye, min k'ekun ye maakorobaw gasi sigili n'u joyoro donnii ye. O koro ye ko mogó t'a nini k'u mafiyenya, ka d'a kan, bee b'a don ko fen minnu dagalen be ka ta k'u segeré, o ye bonya ni karama de ye. Mogó te farati k'o sira bila n'u lagosili ye, f'u yere k'o men, wali bee ka b'a kalama. Bee b'a don k'o te here ye. O kama, ni duguyiriwatonw nemogow sigira nin cogo la, olu b'u sago ke, mogó te soromin b'un'u hakili jira pogon na, wali ka fen ke, min b'u togo tine.

O siratige la, cekoroba dow y'u ta ke dantemenkow dama de ye waridunko la, fo ka se baaraw taabolow dantigeli ani baarakeminew nanbarali ma. Olu ye tineni ke fo ton dow deser'u yere koro, ka soró fen bee b'u nemogow bolo. A kuma foda n'a foyoro te mogó bolo. O t'a bee ye. Dow ye bagabagali fara kumajugufo kan, kon'uy'u togo men mogó min da kono, o tigi t'a ni sita, dugu yiriwaliko be nenabo k'o to lahara. Tonjemogó cekoroba kelen sorola min y'o bagabagali kuma pogon fo kamalennin do ma. O kera Kaya dugu de kono, min be Burukina jamana cemance la.

A kera laje do ce senfe, min kene kan, kamalennin da sera cekoroba ka wale kelen dow ma, k'a jira k'olu ma benale ma, u ma diya a ye. A y'a fo ko dugu togola papekolan kelen min tun ka kan ka sen dugu cemance la, cekoroba taar'o sen, k'o ben a yere ka bulonda ma. A k'o temennen ko, cekoroba ye dugu jiriturutaw fanba bee turu a yere ka du kono na n'a kokanna bee

la, ka soro ka t'a to damadoninw turu dugu yoro kelen kelenw na. A ko nin wale fila kama, ale t'a fe cekoroba ka sigi kokura u ka dugu yiriwaliton nemogoya la. O kuma ma ben cekoroba n'a nogonnaw an'u nokanmogow ma, a ma diya u ye. A kera k'e ye, fo kamalennin ye cekoroba wele sandarameri la, k'ale y'a foli min ke k'a te wote cekoroba ye tugun, o digira o la fo ko ka b'ale faga; ko ni fagaliko donna woteko la, n'o ma dajira fanga tigilamogow la, dugumogow beban pogonfagalila. Cekoroba y'a nefo cogo o cogo, kiiri da goyar'a la, f'a minera k'a don kasol la.

A for'a ye k'a te bila fo n'a ye layidu ta, k'a kali, k'a siyen, k'a te fen ke kamalennin na tugun. O temennen ko, a for'a ye ko hali a bilalen ko, ni kamalennin kunkolo y'a dimi, a be min, k'a don a si kasol la. Nin kiiri mankan bonyara kojugu. A for'a foli min la jamana kono. A kera denmisennamogó ja farinyakun ye, k'u sen don watekow la, k'u hakilinataw jira, fo ka nemogoya nini. A kera sababu ye ka cekoroba caman baga faga. Olyutilen. U ye hakili soró wari dunktujugu la. U ye kumajugufo dabila, k'u ka kow be nemogow senkan ma. U y'a faamuya k'u te se tugun ka forobako ke yereko, wali tiyenko ye. Kumalasurunya la, u y'a ye ko yeresagoké be ben mogó halalako de la, n'o ye kabilako ye, k'a te ben jamako la, n'o ye beejecko ye. A kono ye denmisennamogó minnu ja farinya, o ye lakoliden koro dipulomutigiv de ye, minnu ma baara soró, ani balikukalandenkorow, n'o ye kalanden jolenw ye, minnu sen n'u bolo tun be duguyiriwatonkow la, n'u da tun te se ka don a la cogo si la. Olu de tun dorogolen be tonjemogó la, u be minnu ka senbenkow nenabo. Olu de tun be t'u ka ciw ke yorow la. Dow be sara kalo la, dow be bila ka baara dow kesara la, walik'u ladiya doron. Nin bee de ker'olu bocogo ye duguyiriwatonw konokow kalama, ka temen u nogonnaw kan, minnu ma lakoli ke, u ma balikukan ke. Olu la, ni cike, wali baara were geleyara minnu ma, olu be dugu ni jamana bee bila, ka taa Kidiwari jamana kono. U b'a don ko n'abora donita la, joyorofosi'ula dugutonko

la, k'o sababu ke kalanbalya ye. O de benni kalan diyayoró kofoli ye bee ye, k'a jira ko dan t'a nafa la, mogó te kalan ke ka nimisa, kalan de be mone bo hadamaden na, a ceman far'a musoman kan. Kabini bee y'ita n'ibila ani danyoró don dugutonko la, a te se ka fo ko cekorobaw y'u senbo denmisenninw senna, k'u ye k'u to yen, nk'a be se ka fo k'u bennna yerejini kan, ka kankelen fo, k'u bolo di pogon ma, walasa k'u yere tanga, k'u kisi denmisenninw mantooroma. Olukelen k'o yorofaamuya, o kera olufana bencogo ye cekorobaw kakan. O cogo la, ni fen o fen kera dugu kono, fo ka t'a bila nemogow lakurayali nebilali gintanw na, cekorobaw b'u taw k'u dan ma, denmisenninw b'u taw k'u dan ma. O bora dogonako la, k'a ke kenckanko ye dugukononaw la. Bee sago y'i ka mogó sugandilen sigili de ye nemogoya la. A bora dogo la, nk'a ma bo pogonbonya la. Denmisenninw ma mogokorobaw gasi sigili sira bila cogo si la. Olu fana ser'u kumacogo la denmisenninw fe. A kera nin cogo la yoro bee la, fo ka se wotew ma. Dugu kelen sorola ko Basima, min wote diyara denmisenninw na. Olu ka mogó sugandilen ye nemogó sigiyoro folo ni filanan ani sabanan bee soró pogonfe. Hali ni cekorobaw bololankolon ma b'a la, u m'u sagona sigiyoro soró. O fana kera dogoyamaliko y'u bolo, min digir'u la kojugu. U ma ne soró dugu o dugu kono, mogó m'u lagosi, nka, u dogoyara u yere bolo, fo ka boli geleya dow ma. Cekorobaw boli min ker'u minecogo koro bolo kan, k'u sigicogo koro dabila, ka n'a ye ko fosi ma b'o la, o de kera yelema doncogo ye wotekow la, n'o ye bee yamaruyali ye k'i sagona mogó sugandi, ka wote o ye. O cogo de la denmisennamogó ye jesoro yoro caman na. U sigira cekoroba minnu nona, a kera olu bolo dabalibanko ye. Nka taalen nefé, a ker'u caman nena k'u takun kera cekorobaw ta pogon de keli ye waridunko la. Waridunnaw ye yerejira ani sunguruntige far'u ka togotijne kan. Otogotijne bonyara tuma min na, cekoroba minnu tun ma fen fo folo, olu ye kumada

soro. U kumara fo k'u wasa. Bees farala u kan, ka denmisenniw jalaki u ka hakilintanya la, k'a jira k'u bora jama jigi koro, ko sisan, bees y'u jijakun don ka wuli, ka taa baga cekorobaw ma, k'u togo tijne gansan, ka soro olu m'u ka tijeniy nognon ke; ko f'u tun ka malo cekorobaw ye. A ko ye denmisenniw yere damaw bila nognon na dugu daw kono. Ama ben minnu ma, n'a ker'u bolo kunmasuuliko, maloyako ani togotijeko ye, olu y'a jira k'u tonognon minnu ye waridun, olu y'u janfa, u y'u dogo u la, u m'u jeya u ye, u ma horonya ke. U y'a fo k'u tun benna fen min kan, sanni wote ka ke, n'o ye tijeni keleli ye, u m'o ke, u y'u konorota de ke, n'o ye mogow hakili soneni ye, ka sor'u ye jate min mine, o ye waridunni de ye n'u sigira nemogoya la. O denmisenni tonnemogo sigilen kura minnu kera sababu ye ka jamana denmisenniw bees togo tijne, olu yerew y'a jira k'u meenni min kera baaratanya segen na, o de y'u bila wari tali la, k'u ka juruw sara, k'u mago gelentw ngenabo, k'u yere sutura. U ko hali n'o tun b'u kono, u tun te se k'o fo mogoye. O kuma folola ka mankan wuli dugu min kono, otogo Kaya, min be Burukina cemance la. O dugu mogow y'a faamuya ko cekoroba fara denmisien kan, bees ka waridunkan ye mago cayaliko jugu de ye; ko ni cogoya ma jini waridunko la, wari tena basigi kesu kono, ka d'a kan, mogote soroyorosijamana kono, mun halala wari b'a warikomago bees jenab.

O de siratige la, Kayakaw y'a jira ko mogokalannenkot'a ne ye; mogokorobayako t'a ne ye; denmisenyako t'a ne ye; ko fen min y'a ne ye, o ye horonya ni yeredon ye, k'i to geleya kono, k'i yere fisaya forobawari dunni ma. Nin kuma sera dugu minnu kono, oluy'u sinsijogonumanya de kan, k'u ka tonnemogow sigi.

O kera olu lafiyacogo ye. A b'o bolo de kan sisan, yoro bees la, Burukina jamana kono. A kera sababu ye tonden kelen kelen bees k'i ta fo baara bees taaboloko ani nafolo bees donyoroko n'u boyoroko kan.

A dabor'o min kama, n'o ker'a kecogo la, mogo te jigin mogo la, bees be wasa ni kunkorota sor'a la.

Suleymani WATARA
Amadu GANI Kante

«Kanabisi» foro be ka ne ni Kakawo ta ye

U dusu kasilek kakawosene na, Kodiware cikelaw y'u yere di doregusene ma, i n'a fo «kanabisi» «n'a doregugugu senetaw. Ajirala k'u be nafolo min soro o sah kelen sene na, o ka ca ni san 20 baara ta ye... nk'a ni san 20 kaso fana be nognon dafe.

Kodiware mara do, n'o ye Bakawali ye, worodugu ni tilebin ce, yen kafe ni kakawo senetaga do y'a jira k'ale ma deli abada ka sefawari 180.000 soro san kelen kono a ka sanji 20 jijalen cike la. Nka a ye warimin soro doregubinnama senen na, o te kolokolo ye. A ye nin kuma fo ka Dibi YAWO ni Samuweli KOJO lafasa san 1999, setanburukalo la, minnu minena polisiw fe «Kanabisi» doregu senetaka la u ka forow kono Buwafle dugu la. U lafasabaga in ko k'ale ne te momo la, min te ninnu ladege n'a se b'i ye.

Ajirala ko Kodiware kafeni, kakawosene na be k'u netugu san 20 kaso kan ka teme ni «Kanabisi» ni doregu werew senen ye. Nin wale jugu sababu bora kafe - kakawo senen labilalide la, min y'a songonagasi, ka cikelaw ka soro lafu. Jaimana mara min be worodugu ni tilenbin ce, o cikelaw mana tila kafe ni kakawo senen na yoro min, u b'u bon doregubinnamawkan. «Bawo» ni «Kanabisi» sunw turulen don u fe bananku ni koori ni kaba forow kono, k'u nemadogo kosebe. Cikela do, ka «jalan» forow be se taari 3 ma. Kodiware cikela ninnu be doregu farinw ni doregu nognowanw bees senen. Nk'a jirala ko «Kanabisi» min togo were ye «mariyuwana» ye, k'o de be waricaman soro Kodiware kono. Taari kelen tilako 10 senen «Kanabisi» la, o be sefawari miliyon 4 wali 5 ladon cikela kun san kelen kono, k'a soro kakawo taari 13 nognon de be se k'o nafolo hake lase a ma timinandiya ni toroko-toroko kono. Doreguko kolosili ciyakeda do de y'an ladonniya nin kunnafoñi na san 1998.

Ibarahima ye kafesene na ye, i n'a fo a ka dugu mogocaman. San 1998, zuluyekalola, kafe songabin waati, a ye dugu bila dogokun fila ka tila ka segin ni mobili kura ye. Mogow man'a nininka a ka subagayako la, a b'u jaabi k'a denke de ye mobili d'a ma. Nka fura bora ka woro nema, don min na denke nana bo so. O kabakoyara dugumogmw ka foli la k'o sababu k'a ka fonisereya walew ye a

wolofa yoro. Ayere dabalibanna, bawo ale si be a ka fangasolabaara te se ka nin lahawuta nafolo lase a ma. Ibarahima masurunyamogow nan'a faamu ko doregufeere de y'a deme ka mobili kura san. Nka mogosi t'a fo a yere nena. Doregu kolosili ciyakeda «OGD» y'a jir'u ka seben kono ko Kodiware kafeni be «Kanabisi» toni 7 ni 8 nognon soro kalo saba o kalo saba. O soro tilako naani sigiyorma kelen be feere u yere bara. U b'a to labo ka t'o feere jamana kukan. Minye Kodiware yere kono na ye, u be doreguw donni forow kono ka taa n'u ye dafe dugubaw kono, o ko k'u lase jamana faaba kono, n'o ye Abijan ye. U be caman dogo mobili «kaaribaw» jukorlaw la, minnu be Subere ni Abijan ce taransipori la. An ladonniyara o la mobiliparanti do fe. Nk'a konew bees labenbagaw y'e mobilityi ni «gaari» nemogow ye.

Ajirala ko Kodiware doregu be bo sira saba de fe. Folu ye kogojji sira ye. Mogow do y'a jir'an na kojamana «batonbeelendankan» filanan min be San Pedoro, o de be kogojidala jamaw bee labo doregu la fo ka se Afiriki woroduguyanfan ma. Nka mogo minnu ye kunnafoñi in di, u k'u t'a fe u togo ka fo jama ye.

Sira filanan ye Saheliyanfan jamaw ka worofeere sira ye. «Tarfikanw» be doreguw dogo woropajew kono, minnu te dayele f'u seyorow la, k'o sababu ke woro tijeni ye joona fine fe. Woro yere joyore koso Afiriki hadamadenyan sekoni d'konko walew la, «duwaniyew» ni sandaramuw ni polisiw be siran ka pajew dayele.

Sira sabanan be teme Farajela fe kakawo ni kafe no na. Doregufeeralaw demenen don o la ciyakeda fe minnu ka baara ye kafe ni kakawo laboli ye kukan.

Doreguko segesegeli ciyakeda «OGD» y'a jira ko Kodiware polisiw b'u yere la doreguko keleli la jamana kono. Nka «Kanabisi» forow be ka poyipoyi cogo min na, walejugu in kumbenni feere nemanaw t'u bolo folo. Ajirala ko ni Kodiware fangaso ma feere nemanaw dabali doreguko la, kafe ni kakawo tena sene tugun jamana kono.

Oben Kabiye BONI
Basiriki TURE

Burukina dugu dō musow b'u ka wari soro dōgojiritige de la kungo kono

Dugu min be Wagadugu woroduguyanfan na, n'a togo ye Bununu, n'a kōnomogow bëe lajelen ye mogow 8.000 ye, o muso dōw b'u ka wari soro dōgojiritige baara de la kungo kono. Jiri minnu be ke tobiliidogo ye, ani minnu te k'a ye, u b'olu dōn ka bō nogon na. Ode kama uka kungolatiye danye dōgojiriw tigeli de ye, min fana ka fisa n'a bëe tigeli ye, ka jumanw ta, k'a tow lafili. Muso min fôlo y'a baara damine, ka soro k'a nogonna fara nogon kân, u ka jekulu sigi senkan, n'a yere y'o nemogoye, o togo ye Madamu Jaso Kabu. Ale wolosi ye san 35 ye. Den 5 e b'a n'a furuce bolo. A galabu kenyacogo, a secogoa kabaarala, an'aka hadamadenya bonyacogo kama, u ka marabolo min togo ye Sisili, o dugu 30 nogonna y'u ka danaya d'a kan, k'a bila u ka dōgojiritige jekulu nemogoya la. O b'a jira k'a ye faamuya ani togo sora la. Kungokow baarada mogow yere b'a ka kow bëe kalama. O koro ye k'a be fen minnu ke kungo kono, u b'olu dōn, olu bennet b'u ma. N'o te, sabi u bilala nogon na. O mogow y'a fo ko ni bëe tun be se k'a ladege, kungo jiriw tun te silatunun. O siratige la, u y'a jira ko jiri tigeko jugu ni tasuma donko jugu koso, sefawari miliyari 12 de be b'o foroba kesu kono, san o san, ka kungo taari 50.000 nogonna lakuraya, jamana kono. O cogo la, a be se ka fo k'a musow ka jekulu ka baara kecogo nafa be kungo kan, a be forobakesu kan, min be waribô la tuma bëe ka kungow lakana. Ni bëe y'a kecogo juman don, hake min be b'o waribota la, o be ke fen were ye.

Ode be na n'a jekulu ka baara kecogo nefoli ye. U te jiriw tige u kufé, u te tasuma don u kufé. U be fôlo ka jiritigeyoro dantige, ka soro ka tigeli damine a kun na, fo ka s'a laban ma. O senfe, u be dogojalanw kari, k'olu ton nogon kar yoro kelen. Olu be soro ka siri, k'u lasé feerelikyoro la dugu kono, ka b'u senkoro, ka tila ka jiri tigelen kuraw labenni n'u dalajeli baara damine, fo k'o ban.

Samiye te don ka ban n'u ma jiri kura werew turu jiri tigelenw no na. O temennen ko, u be jiriden suguya bëe jini k'u feere. U be

nerekolo kilo kelen feere sefawari dōrôme 40 de la kungo tigilamogo yere ma. U be tasumadon baara minnu ke mogow ka forow kono, u be se ka sefawari dōrôme 30.000 soro la, san kono. Fen min ye dogo feereli wariko ye, ni baarakelaw ka kolosaraw, ani musaka tow bôr'o wari la, o to min be t'u bolo jekulu kesu kono, o be se sefawari miliyon 3 nogonna ma, san kono.

Jekulu baarakela fanba ye musow de ye. Ce dôw b'a la. Nka, olu sabatilen te. Ni baara were b'u bolo dugu kono, u te taa jiritigeyoro la kungo kono. O de ka ca, ce kunda. O n'a taa bëe, ce kelen soro, min ko k'a be se ka sefawari dōrôme 40.000 soro san kono. O koro ye ko musow ka soro ka ca n'o ye, ka taa ka segin, ka masor'olu mago bëe bennet b'a baara dōrôn de ma. U b'a damins kabini fajiri la, fo fitiri. U te don bila. U be tilen kungo kono, hali sokonona jenafin t'u mine. Muso minnu be nin ceyabaara la don o don, o be taa muso 100 nogon na. Muso kelen b'u la, min ye dibô jekulu kelen sigi senkan, k'o sababu ke diden cayacogo y'u ka yoro la. O cogo la, a n'a ka mogow ye diboyoro 52 dilan, k'olu sigi yoro la kungo kono, n'o ye jenuw ye.

U be di bô, k'a baara, k'a ke dinonoye, k'a ke buteliw kono, k'a feere.

U ka di wa u dilancogo ka ni. Mogow b'a fe. A bëe be san dugu, kono ka ban. San temennen na, Wagadugu jagokela muso do kelen t'u ka diko men, o y'i laben ka n'u ka disorolen bëe san sije kelen. O bëe tun ye buteli 400 deye, minnusongobemna sefawari dōrôme 140.000 de ma, a ye min bëe sara yoronin kelen. Dibomusow y'a fo ko kabini u ye dibô damine, o san de diyar'u la n'a bëe ye. A baara t'u kelen sibali ka dôgotige baara k'a kecogo la. U te nogoni nesira la. A te fosi tige jekulu ye. Fen min b'a la, o y'u ka soro cayali ye ni nogon ye. Nin bëe la, jekulu musow be kungoko bëe nedon. U b'a döñ ko jiritigeko jugu be kungo lankolonya, f'a laban be ke cencendugukoloye. Um'dongansan. O soro ka kungo tigilamogow ka bilasiralikow de la, jekulu mogow ni miñnu bolo be nogon bolo, n'u be nogon kalama. O bilasiralikow siratige la, don do la, kungo tigilamogow bora

Wagadugu ka na jekulu nemogow bëe ta fu ka dugu kono, ka taa n'u ye Burukina jamana kenyayanfan dugu dō kono, min b'a Saheli kungo la. O taama labenkun kera fen min ye, o ye musow ka t'o yoro tigecogo ye, k'o sababu ke jiriw tigeliko jugunitasuma doncogo juguye, k'o sanga u ka yoro ma. U tilalen dugu n'a laminiw yaalali la, u y'a fo k'u ka jiri yelenw danna jirisun misennin damado dôrôn de ma, minnu kelen si bolo te se ka ke tobiliidogo ye. O kuma folen na, kungo tigilamogow soro ka f'u ye, ko taama dabora fen min kama, o jena, ka d'a kan, u ne dara dugu dôntanyacogojugu kan, jirikola, min nogon be se ka k'u ka dugu n'a kungo la, n'u ma se k'olu lakana. U ko jirintanya be sanjiko geleya. Ni sanjiko geleyara, cikekow be geleya, hadamadenw ni baganw be segen, kungokonofenw, n'o ye sogow ni kono an i dugumafenw ye, olu be tunun, u be taayoro jini u yere la.

O t'a bëe ye. Ni jiri te yoro o yoro, Saheli kungo cencen be fere o yoro dugukolo yelemai ma, k'a ke cencenmayoro ye, ka temen jirimayorow kan. Nin kumaw de koso, jekulu musow be hakili juman sor'u ka baara la, don o don, ka t'a fe. O yere de kama kungo tigilamogow tugulen b'a nemogôla, ka masor'u b'a don k'a jolen be n'a ka jekulu nogonna 30 de ye u ka yoro la, minnu lafaamuyali ker'a ma wajibi ye. O de be na n'a joyoro bonyacogo jirali ye kungo matarafaliko la, k'a fo ko mogo gansan te. Nin bëe la, jateminelaw y'a jira ko jiritige baara be meen sen na Burukina jamana kono, ka masor'olu dugubaw kono, mogo minnu be tobili ke ni dôgo ye, o ye mogo 77 de ye, mogo keme kulu kelen bëe kan. Dugu minnu be kungokononaw la, olu hake ye mogo 91 ye, mogo keme kulu klen bëe kan.

O jateminelaw y'a fo k'a b'o cogo de la jamana tow kono, minnu be Afiriki saheliyanfan na. O koro ye bëe k'i janto i ka kungo la.

«Crépin Hilaire Dadjo»
Amadu GANI Kante.

Gelya donna Burukina muso dōw ka wari jurutalen saraliko la

Burukina jamana fangaso n'a demejekulu dōw jera ka wari sorocogo do nōgoya musow ye, walasa, dugubaw ni cikeduguwkono, uka sek'ubolomayelema, ka fen k'u yere ye wari be soro min na, n'o b'u bo don o don sēgen na. An be gelya waati min na sisan, sēgen barika ka bon musow kan ni cew ye, k'o sababu ke musow ka baara cayali n'u jōyōcō bonyali ye dukonokow bēe la.

Ni wari te musow bolo, a soro cogo t'u ye, ka denbaya mogow sagonakow bēe nēnabō, u be kōnogan, u be timinangoya, fo k'u majuma don mogow la.

O té heré ye musow ma. Ni wari soroli ma nōgoya musow bolo, u te lafiya. Ni musow dun ma lafiya, duw te lafiya, duguw te lafiya, hali jamana yere te lafiya. O de kama u ka warisoroko bilala bolo kelen kan. Feere min tiger'o la, o kera baarada dayelécli de ye, min be warijuru don musow la. Nka, wari te julu don musow la, fo n'u farala nōgōkan, ka jekulu sigi, ka nemogó kelen sugandi, wari mume bēe be di min ma. O y'a soro jatemineken b'a bolo muso kelen kelen bēe ka wari nininen hake n'a ka bolomayelema baara kan, jagoko siratige la.

A b'i sinsin ojate de kan, ka bēe ka wari d'a ma. Dōw ka baara ye galadon ni safunedilan, wali geseda ye. dōw ta ye jago ye. Olu be fen minnu feere, o do ye tobilikédogo, nōdōlo, nañenw, i n'a fo sunbala, wali dumunifén suguya caman, ani jiridenw. A kera cogo o cogo, bēe b'i beremawari de julu ta, i be se ka min n'a tono sara nōgoya la. O cogo la, wari jurudonta b'a ta sefawari dōrōme 2.000 la fo ka se, wali ka temen sefawari dōrōme 10.000 kan: jatemine la, a be se ka fo ko dōrōme 2.000 be furufurujiranna bō, wali ko dōrōme 10.000 be sunbalafeerela bō. A wariko la, mogó be mogó laadi de, nka, mogó te mogó balik'a sagonajuruta. A wari be jurudon ka ben san kelen de ma. A tono ye sefawari 2 de ye 30 dōrōde 20 kelen kelen bēe kan n'o ye 10% ye. Kalo o kalo do be sar'a la, ka tono far'o kan. Misaliko siratige la, ni muso min ka kan ka dōrōde 200 sara kalo o kalo, o ka wari

sarata be ben dōrōme 220 de ma; ni min ka kan ka dōrōme 1.000 sara kalo o kalo, o ka wari sarata be ben dōrōme 1.100 de ma. Ni muso min y'a b'a sira fe, julu wēre be se kā do o tigi la, min be se ka caya ni kōrōlen ye. A be k'o cogo la, fo k'a tigilamogó ka baara, wali a ka jago yiriwa, k'a bo nōgola. N'o kera, a magote sejulu wēre ma tugun, ka d'a kan, a be wari min soro, o b'a bo.

A juruko dabokun y'o yere de ye. Jurukaniko siratige la, a baarada ye muso dōw sugandi o taanikasegin kama, minnu be wele ko «animatirisw». Kalo o kalo, olu de be wuli, ka taa wari dalajelen dafalen minne u ka dugu dantigelenw muso jekulu wēre mogow bolo, ka t'a bila kesu kōno. O y'a soro o jekulu wēre mogow donna dugu musow kan, k'uka warimine, k'usigi, ka «animatiris» makono. Fen min joré b'olu la, o ye wari dalajelen dafabaliya de ye, k'o sababu ke muso dōw deseli ye, k'u ka julu sara. O jurusarabaliya mankan n'a kun ka ca. A be mankan ni kēle wuli jekulu wēre mogow ni jurusarabaliw ce. A be mankan ni danabaliya don jekulu wēre mogow ni «animatiris» ce. A be mankan ni siga don «animatiris» ni wari jurudon baarada yere ce. Wari be yoro o cyo, nanbara ni togotijé be yen, k'o

sababu ke mogow sirancogo ye wari dunkojugu ne. A be fan bēe nēna ko dōw ye wari minne, k'a dun. O de kama, musow bēe ka kan k'u ka julu sara, walasa, tuma bēe, wari dafalen ka s'a seyōrow la. Ni wariminlaw y'a dafalen soro, o de ka di u ye. Nka, n'a ma dafa, u be timinangoya, u be joré, ka d'a kan danaya te wariko la. A be se ka ke dōw nēna k'u yere de y'a nanbara, k'a dun, ka tila ka kalabanciya ke, ko muso dōw m'u ka wari sara.

O bēe b'a jurudonko la, ka masoro wariminela dōw jelen be, dōw jelen te. Nin bēe la, jurusarabaliya kun ka ca cogo o cogo, a bēe be tali ke fen kelen de kan, n'o ye jateminebaliya ye. O de be na ni farati ye, ka wari kumfe dun, k'a don da la, a man kankā don minna, ka tila ka nimisa. Okoro ye ko wari julu tara fcn min kama, n'o ye bololabaara, wali jago ye, a ma k'o ye.

O de be mogó caman coron. Ni baara tijena, wali ni jago binna, wali ni wari yere sonera, o bēe fana be mogó coron, ka gelya don wari jurutalen saraliko la. Nin mogocoronkown'u nōgōnha caman wērew kera Burukina dugu dōw kōno. A do ye, Arakalu dugu ye min be jamana cemance

ne 12

TULON

Nin desen fila dilanbagá y'a dab'a kama, ka fili 10 k'u la. A'y'olu nini.

jukcr

Lugu dō be wesil kān kinin fe. 8. Ce kān. 9. Kamankun min be kinin fe. 10. Ja min be unu ne dō. 4. Ja dō be jirintuin diliben kōro. 5. Sañjimilean kāla. 6. Jili min be unumān fe. 7. Tili minnu be lugula kān. 2. Ja min be kamankun kān unumān fe. 3. Kunafonisbeben

jabali

Samatasäge denninw ka Nuweli Zelandi janjo ma diya

San 1999, nowanburukalo la Mali samatasäge denninw taar'an ka jamana joyoro fa u ka sere togola «KUPUDIMONDI» la Nuweli-Zelandi jamana kan.

Mali ni Alima ni jamana benna u boko folo la. O kuwaba sanga 90 kono samatasäge denninw ni Alima ji ye nogon bila filanbin na, bi 0 ani 0.

Mali ye Berezili funankeninw kunben boko filanan na. O fana labanna filanbin na. U si ma hali kuru 1 soro. Mali tun wajibiyalen don ka se soro u ka cebu sabanan na, min senfe u y'u kuwa da Ositarali denmisew ta la.

Nka Ositarali min tun jatelen te kosebe Nuweli - Zelandi «KUPUDIMONDI» kene kan, o de y'an ka samatasäge denninw tige u yerecia. U y'u walon bi 1 ani 0.

N'an y'a laje ji nemajolen na, an ka kan k'an yere nininka mun na samatasäge denninwyekunben saba bee ke Nuweli - Zelandi intolacikenew kan, ka dese ka bi 1 doren don.

Denmisew nemogo do, n'o ye koloneli Bubakari JARA ye, min be wele ko «Baba», o ye jalaki bin Mali ekipu labenbaga jekulukan. Ay'a jira ko kabini denmisew sera Nuweli - Zelandi, an ka «antereneri» ma foyi joro ni yerekakaran te, walasa bi kana don an kun. A ko tine don, mogo ka kan k'a nini bi kana don i kun, nka i yere be ko bee ke ka jugu ka celu yaara.

Nidun ma'sola, ale b'i ka jolamaga. Baba y'a jira «ORTM» ka ciden na Nuweli - Zelandi ko Mali ni Ositarali ka balontan ker'o de ye.

Ositarali denmisew y'a kolozi min ke ko samatasäge denninw te ka foyi ke k'olu ka joda nini, u y'u si bila Ala ma k'u kunda Mali ka jo kan ni balon numan kelen min ye, u y'u kari an kun.

Baba k'ale jiginna kosebe Fajeri JARA n'a demebagaw la minnu joyoro te doonin ye samatasäge denninw cili la «KUPUDIMONDI» la. Aleyeresago ye funankenin kuraw ninini ye, bawo minnu tun be Nuweli - Zelandi kene kan, olu caman y'an kunmasuuli.

Basiriki TURE

Lewisye Langilew kunnawolo

A ka se bɔsilen ko a la ni kalo 8 ye Angilejamana kan Lenokisi LEWISI ye Iameriken korofiliila Ewanderi HOLIFILIDI dasi.

U ye nogon kunben Ameriki dugu do kono n'o ye Lasi WEGASI ye, korofili kanubaga 18.000 nena, langile 6000 tun be minnu na. LEWISI y'o mogo 6000 kunnawolo ni se soro li ye HOLIFILIDI kan. Jaratigebagaw y'a jira ko Ewanderi HOLIFILIDI y'a ta ke yerepi ni doren de ye, o de koso se dira angileke ma.

A jirala ko nin ye nisondiyakoba ye LEWISI bolo, barisa a ye san 8 de ke kono ni torokotoroko la nin jala nofe, a ye min soro a san 34. Nin y'a folo ye angilejamana bolokurukela ka ke nin nogon nana ye.

Koro in damine na HOLIFILIDI y'a fili LEWISI kan, k'a dasi fo k'a gun juru la.

Nka LEWISI y'a jira k'ale tun be ka siran fen min ne HOLIFILIDI tun be k'o de ke, n'o y'a kunkolo soro li y'ale koro. LEWISI nan'a koro don doonin-doonin, ka to k'imaboa la, k'ibolo sama a nofe, ka to k'a walon konuman.

U yelenko wolofilanan bolokuruke banbalinin kan, u ye nogon dasi, ka nogon lajaba kosebe u lafasabagaw ka tegere ni kulekan koro. HOLIFILIDI sominen ko LEWISI ka bolokurufogon caman jiginn'a kan a yoro numanw na, a y'a sen n'a bolo n'a kunkolo bee don ka dese. A y'a nini cogo bee la ka jaratigebagaw hakili soje n'a ka pankamurutiw ye fo ka LEWISI kono fili.

LEWISI ka nin se ye laada do wuli n'o ye Iamerikenw bolo boli ye korofili girinwka serejanaya la, min nemogoya tun b'u kelen doren bolo kabini san 1959; ninan y'o san 40 ye. A jirala ko kadini LEWISI ye borokurufili damine a ye se soro sine 35, a gosira sine kelen.

Basiriki TURE

(ne 11 to)

tilebinyanfan na. Musow soro la yen, minnu ka faratilenyako kelenw taara ka kuma dan, u ka wari dondalako la. A do y'a ka wari ta, k'a bee d'a denke jagokela binnen koro ma, k'o k'a yere lawuli. Denke yewarimine, kobalantena dona saraliko la, n'a waati sera. Denke ka jago ma sira soro, a ka musokoroba bilala a malokene kan.

Sinamusoma fila jera k'u ka wari fara nogon kan, k'a bee d'u furuke segennen koro ma, k'o k'a yere sutura denbaya musakako la. Wari hake min ka kan ka sara kalo o kalo, u y'o f'a ye, k'o geluya kosebe. U ce ye wari mine, k'u fo, k'a jira k'a be wari sarali b'a sira fe. O fora cogo min na, o ma k'o cogo la. A y'a muso fila bee lase jurusarabaliw sigiyoro la. Muso do fana y'a jigi d'a denmuso kan, min furulen be Faransi, k'a ka wari mumu bee don balo la, k'o de jore b'a la, ka temen fen bee kan. Adenmuso m'a kanbo, a ma wari ci.

O kera ale faracogo ye jurusarabaliw kan. Muso kelen soro la, min banna k'a ka wari sara, k'ale ye wari min soro, a to jate juru ye, a b'o jate ale niyoro de ye fasoko la. Nin bee la, mogo si ma wele fangaso, wali sariyaso la, k'o sababu ke munu ye, sanni bee k'a faamuya.

Berinari KABORE
ni Amadu GANI Kante

"AMAP" kuntigi

Gawusu DARABO

Mali kanw kumafonisbenw

baarada kuntigi

Danze Samake

Kibaru

BP : 24 Telefoni: 21-21-04

Kibaru Bugufiye Bozola

Bamako - Mali

Dilanbagaw ni sebenbagaw kuntigi

Basiriki TURE

Sebenbagaw kuntigi

Badama Dukure

Labugunyoro Kibaru catedilan baarada

Bolen Hake: 16.000